

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľov: **1/ V. N.N., 2/ M. N.N., 3/ Ing. M. S., 4/ E. O.**, všetkých zastúpených advokátom JUDr. D. K., proti odporcovi: **T.**, zastúpenému advokátkou JUDr. A. B., **o určenie vecí patriacich do dedičstva**, vedenej na Okresnom súde Senica pod sp. zn. 5 C 170/1998, o dovolaní navrhovateľov 1/, 2/, 3/ a 4/ proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 24. novembra 2009, sp.zn. 9 CoD 48/2009, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Trnave z 24. novembra 2009, sp.zn. 9 CoD 48/2009 **z r u š u j e** a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Senica rozsudkom (v poradí druhým) z 28. januára 2009, č.k. 5 C 170/1998-437 určil, že do dedičstva po nebohom L. N. patrí podiel 15/40-in a do dedičstva po nebohom L. N. podiel 15/40-in pozemkov v obci Š., katastrálne územie Š., vytvorených z pôvodnej pozemno-knižnej parcely č. X. vo výmere 14ha 489 m², novovytvorených geometrickým plánom znalca z odboru zememeračstva, keď presne vo výroku tohto rozhodnutia uviedol parcelné čísla novovytvorených pozemkov, ich kultúru a výmeru. Odporcovi uložil povinnosť zaplatiť navrhovateľom 1/, 2/, 3/ a 4/ náhradu trov konania 17. 909,07 € k rukám ich právneho zástupcu, do troch dní. Odporcovi uložil zároveň povinnosť zaplatiť na účet súdu náhradu trov konania štátu v sume 908,29 €, do troch dní. Z výsledkov vykonaného dokazovania zistil, že pôvodná parcela č. X. v katastrálnom území Š. vo výmere 140489 m², bola zapísaná v pozemkovej knihe vo vl. č. X. ako podielové spoluvlastníctvo viacerých spoluvlastníkov,

pričom matka pôvodných navrhovateľov A. N. bola spoluvlastníčkou v podiele 15/20-in. A. N. zomrela X. a z uznesenia Štátneho notárstva v . z 10. októbra 1962, sp.zn. D 991/62, ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa 3. decembra 1962 vyplýva, že uvedenú parcelu (zapísanú vo vložke č.X., parcelné číslo X.) nadobudol do vlastníctva pôvodný navrhovateľ 1/ Ľ. N.. Dňa 25. júna 1993 pôvodní navrhovatelia uzavreli dohodu o vyrovnaní dedičských podielov, podľa ktorej podiel 15/40-in z pôvodnej parcely získal Ľ. N. - pôvodný navrhovateľ 2/. Podľa rozhodnutia Obvodného úradu MNV Š.z 2. júla 1970 bola v prospech odporcu vyvlastnená časť pôvodnej parc. č. X. v katastrálnom území Š., o výmere 1 ha 76 árov. V texte tohto rozhodnutia sa uvádza, že ide o nezvestných, prípadne nežijúcich vlastníkov. Náhradu za vyvlastnený pozemok bol odporca povinný zložiť do depozitu na Štátnom notárstve v S., avšak v priebehu súdneho konania nepreukázal, že si túto povinnosť aj splnil. Súd prvého stupňa dospel k záveru, že uvedené vyvlastňovacie konanie neprebehlo riadne a podľa právnych predpisov platných v rozhodnom čase (v roku 1970), nakoľko bolo vedené proti mŕtvym (A. N.), dedičstvo po ktorej bolo už v čase vydania rozhodnutia o vyvlastnení prejednané a nehnuteľnosť vyvlastnená v prospech odporcu bola vo vlastníctve dediča Ľ. N.. Po vydaní rozhodnutia o vyvlastnení bolo odporcovi vydané stavebné povolenie na stavbu prevádzkových budov na novovytvorenej parc. č. X. dňa 7. februára 1980. Pôvodní navrhovatelia nemali dôvod domnievať sa, že nie sú vlastníckmi parc. č. X.. Odporca sporné nehnuteľnosti, teda časť pôvodnej parc. č. X. v katastrálnom území Š. o výmere 13036 m² užíval najmenej od roku 1970 a užíva ich doteraz. Rozhodnutie, na základe ktorého malo vlastníctvo k nehnuteľnosti prejsť na odporcu, je rozhodnutím, ktoré nikdy nemohlo nadobudnúť právoplatnosť, keďže sa týkalo niekoho, kto už zomrel (A. N.). Na základe takto zisteného skutkového stavu súd prvého stupňa uzavrel, že odporca vlastnícke právo k spornej nehnuteľnosti nemohol nadobudnúť (prípadne podielov k nej) vydržaním a vlastnícke právo navrhovateľov, ani ich právnych predchodcov, sa nemohlo premlčať. V dôvodoch svojho rozhodnutia súd prvého stupňa ďalej uviedol, že síce dobromyseľnou držbou môže byť aj držba, ktorá sa začala na základe neplatnej listiny, avšak dobromyseľnosť odporcu v konaní preukázaná nebola. Odporca totiž už vo svojej žiadosti o vyvlastnenie nehnuteľnosti adresovanej bývalému MNV Š.uviedol, že vlastníci nehnuteľností, zapísaní v pozemkovej knihe, sú na neznámom mieste alebo nežijú. Pokiaľ orgán rozhodujúci o vyvlastnení mal vedomosť o tom, že v pozemkovej knihe zapísaní vlastníci zomreli, bolo jeho povinnosťou dať podnet na prejednanie dedičstva po zomrelých vlastníkoch. Vyvlastňovacie rozhodnutie vydané roku 1970 však smerovalo proti A. N.

(v rozhodnutí dokonca nesprávne uvedené aj jej rodné priezvisko), ktorá zomrela už v roku 1962 a keďže v čase vydania tohto rozhodnutia bol vlastníkom vyvlastňovanej nehnuteľnosti L. N. (dedič), rozhodnutie o vyvlastnení nemohlo byť voči nemu právne účinné. Z dôvodu, že odporca mal vedomosť o smrti právnej predchodkyne pôvodných navrhovateľov, nemohol byť dobromyseľný vo vzťahu k otázke, že mu vyvlastnená nehnuteľnosť patrí. Takúto dobromyseľnosť nemožno predpokladať ani s prihliadnutím na skutočnosť, že viaceré štátne orgány sa k žalovanému od roku 1970 ako k vlastníkovi, prípadne oprávnenému užívateľovi, správali. Naliehavý právny záujem navrhovateľov 1/, 2/, 3/ a 4/ na danej určovacej žalobe mal preukázaný v zmysle § 80 písm. c) O.s.p. tým, že bez rozhodnutia súdu nedosiahnu zmenu zápisu vlastníckeho práva v ich prospech v katastri nehnuteľností s poukazom na skutočnosť, že sa priamo určenia vlastníckeho práva k spornému podielu nehnuteľnosti, ktorá je predmetom sporu domáhať súdnou cestou nemôžu, nakoľko by tým obchádzali prejednanie dedičstva po pôvodných navrhovateľoch (L. a L. N.). O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p. O trovách konania štátu rozhodol podľa § 148 O.s.p.

Krajský súd v Trnave rozsudkom z 24. novembra 2009, sp.zn. 9 CoD 48/2009 na odvolanie odporcu rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že návrh navrhovateľov zamietol. Odporcovi náhradu trov odvolacieho konania nepriznal a navrhovateľom 1/ až 4/ uložil povinnosť zaplatiť spoločne a nerozdielne trovy konania štátu v sume 908, 29 € na účet súdu prvého stupňa, do troch dní. Poukázal na skutočnosť, že súd prvého stupňa vo veci rozhodol prvýkrát rozsudkom z 28. mája 2007, č.k. 5 C 170/98-344, ktorým návrhu vyhovel a uvedené rozhodnutie bolo odvolacím súdom zrušené uznesením z 15. januára 2008, sp.zn. 9 CoD 69/2007 z dôvodu, že povinnosťou súdu prvého stupňa v ďalšom konaní bolo upraviť petit návrhu tak, aby rozsudok mohol byť vkladuschopnou listinou a splňal osobitné požiadavky podľa katastrálneho zákona. Odvolací súd dospel k záveru, že napriek pripustenej zmene petitu súdom prvého stupňa uznesením z 10. marca 2008, petit jeho rozsudku naďalej nálezitosti vkladuschopnej listiny nespĺňa, avšak s poukazom na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp.zn. 1 Cdo 3/2003 (podľa ktorého neurčitosť či nezrozumiteľnosť žalobného petitu nie je dôvodom pre zamietnutie žaloby), vo veci konal. Odvolací súd zhodne so súdom prvého stupňa dospel k záveru, že navrhovatelia 1/, 2/, 3/ a 4/ majú na danej určovacej žalobe nesporne naliehavý právny záujem, keďže odporca je zapísaný v katastri nehnuteľností ako vlastník nehnuteľnosti, ku ktorej sa domáhajú určenia, že patrí do dedičstva po ich právnych predchodcoch. Zároveň sa stotožnil aj s právnym záverom súdu

prvého stupňa, že vlastníctvo dediča Ľ. N. k predmetnej parcele bolo zachované. Z dôvodu, že si Ľ. N. neuplatnil reštitučný nárok podľa príslušných ustanovení zákona, jedinou podstatnou otázkou v prejednávanej veci bolo právne sa vysporiadať s tým, či odporca splnil zákonné podmienky pre jej vydržanie podľa zákona č. 40/1964 Zb. (Občiansky zákonník), v znení platnom od 1. januára 1992. Odvolací súd dospel k záveru, že v danom prípade ide o spôsobilý predmet vydržania, keď predmetom vydržania bola časť pozemku ako nehnuteľnosti. Oprávnenosť držby a skutočnosť, že odporca bol oprávneným držiteľom, bola jednoznačne v priebehu konania na súde prvého stupňa preukázaná. Žiadnymi dôkazmi nebola vyvrátená skutočnosť, že odporca sa od roku 1970 správal ako jej vlastník. Odporca nemal vedomosť o tom, že vyvlastňovacie rozhodnutie nie je právoplatné a o tom, že sa navrhovateľ, resp. jeho právni predchodcovia, cítia byť vlastníckmi a uplatňujú si vlastnícke právo k tejto nehnuteľnosti, sa mohol dozvedieť až z listu pôvodného navrhovateľa 1/ z 18. októbra 1992. V konaní bolo jednoznačne preukázané, že navrhovatelia, resp. ich právni predchodcovia sa do tohto času o pozemky nezaujímalí a odporca preto nemohol vedieť, že pôvodný navrhovateľ 1/ Ľ. N., resp. aj pôvodný navrhovateľ 2/, sa cítia byť vlastníckmi predmetnej časti pozemku, parcely č. X.. Ďalším predpokladom pre splnenie podmienok vydržania je skutočnosť, že držba musí byť nepretržitá počas celej zákonom ustanovenej doby. Odporca vstúpil do držby predmetného pozemku dňom nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia o vyvlastnení nehnuteľnosti - dňom 2. septembra 1970 a nakoľko vydržacia doba pre vydržanie vlastníctva k nehnuteľnosti je 10 rokov a odporca ju od tohto dátumu mal v držbe, vydržacia doba uplynula už v septembri 1980. V čase, keď pôvodný navrhovateľ 1/ Ľ. N. uplatňoval svoj nárok voči odporcovi, teda keď mu doručil list zo dňa 18. októbra 1992, vydržacia lehota uplynula, keďže odporca mal v držbe nehnuteľnosť 22 rokov. Presvedčenie odporcu ako nadobúdateľa predmetnej nehnuteľnosti o tom, že mu vlastnícke právo prináleží, že nejedná protiprávne, je podložené okolnosťami svedčiacimi o poctivosti nadobudnutia a o jeho dobromyseľnosti. Odporca od vyznačenia právoplatnosti rozhodnutia o vyvlastnení riadne predmetnú časť pozemku, parc. č. X. v katastrálnom území Š. užíval, riadne platil dane a poplatky a správal sa k nej ako vlastník. S poukazom na uvedené okolnosti odvolací súd tak dospel k záveru, že odporca uvedené nehnuteľnosti nadobudol vydržaním a preto napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zmenil a návrh zamietol (§ 220 O.s.p.). O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 150 O.s.p.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podali včas dovolanie navrhovatelia 1/ až 4/,

ktoré odôvodnili tým, že napadnuté rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení správne zisteného skutkového stavu (dovolací dôvod podľa § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), žiadali ho zmeniť a potvrdiť rozsudok súdu prvého stupňa. Uviedli, že prvostupňový súd dospel k správne právnemu záveru, že podiely v sporných nehnuteľnostiach do dedičstva po L. a L. N. patria. Nesprávne právne posúdenie odvolacím súdom videli v nesprávnom právnom závere o nadobudnutí vlastníctva k sporným nehnuteľnostiam odporcom vydržaním. Namietli záver odvolacieho súdu, že petit rozsudku súdu prvého stupňa nie je vkladuschopnou listinou, nakoľko práve opačný záver vyplýva zo znaleckého posudku, ktorý bol v priebehu prvostupňového konania vypracovaný súdnym znalcom z odboru zememeračstvo Ing. J. G.. Stotožnili sa s právnym záverom odvolacieho súdu v napadnutom rozsudku, že vlastnícke právo L. N. odňaté nikdy nebolo, avšak za nelogické považovali následné tvrdenie v odôvodnení napadnutého rozsudku, že pôvodní navrhovatelia si svoj nárok mali uplatniť podľa reštitučných zákonov (zák. č. 229/91 Zb. alebo zák. č. 503/2003 Z.z.), keďže pôvodní navrhovatelia v čase ich prijatia už nežili a nakoľko im vlastnícke právo odňaté nikdy nebolo, jeho vrátenia sa ani domáhať nemohli. Poukázali na skutočnosť, že odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia žiadnym spôsobom neodôvodnil záver o jednoznačnom preukázaní oprávnenej držby odporcom, nakoľko neuviedol, čím táto oprávnenosť bola preukázaná. Nestotožnili sa ani s tvrdením, že odporca nemal vedomosť o tom, že rozhodnutie o vyvlastnení nie je právoplatné, keď naopak odporca podľa ich názoru túto vedomosť mal od začiatku a skutočnosť, že sa ako vlastník správal ešte neznamená, že sa tak správal oprávnene. Už vo svojej žiadosti o vyvlastnenie odporca totiž uviedol, že vlastníci sú nezvestní alebo mŕtvi, z čoho plynie bezpochyby záver o tom, že si odporca musel byť vedomý toho, že mŕtvym osobám, resp. nezvestným nie je možné doručiť žiadne rozhodnutie. Odvolací súd neodôvodnil zrozumiteľným spôsobom ani ďalší svoj právny záver, ku ktorému dospel v napadnutom rozhodnutí a to, že presvedčenie odporcu je podložené okolnosťami svedčiacimi o poctivosti nadobudnutia a o jeho dobromyseľnosti, keď nie je zrejmé, aké okolnosti mal odvolací súd na mysli. To, že sa niekto správa ako vlastník a platí dane ešte neznamená, že je poctivý a dobromyseľný. Za poctivé a dobromyseľné nie je možné považovať ani konanie odporcu, ktorý si podal žiadosť o vyvlastnenie mŕtveho, keď jednoduchým dopytom mal možnosť zistiť okruh jeho dedičov.

Odporca vo svojom vyjadrení k dovolaniu navrhovateľov uviedol, že navrhuje dovolanie zamietnuť. Poukázal na to, že v priebehu konania opätovne preukázal, že vlastníkov pozemkov zisťoval riadne a v prípade spornej parcely č. X., katastrálne územie Š.,

sa mu to nepodarilo. Uviedol, že nemal vedomosť o tom, že vyvlastňovacie rozhodnutie nie je právoplatné a poukázal na skutočnosť, že v prípade, ak podmienky pre vyvlastnenie parcely č. X. v katastrálnom území Š.splnené neboli, nemal konajúci orgán rozhodnutie o vyvlastnení vydať. Obvodný úrad MNV Š.však 2. júla 1970 rozhodnutie o vyvlastnení č. 206/70 vydal a preto nemal dôvod sa domnievať, že uvedené rozhodnutie nie je právoplatné. Z uvedeného vyplýva, že bol dobromyseľný v tom, že pozemok nadobúda oprávnenie, keďže postupoval v súlade s pokynmi Obvodného úradu MNV Š.. Po vydaní rozhodnutia o vyvlastnení mal preto za to, že vlastníkom nehnuteľnosti je, ako vlastník sa správal a jeho vlastníctvo do 18. októbra 1992 nikto nespochybnil. K otázke reštitúcie odporca uviedol, že v roku 1992, keď právni predchodcovia navrhovateľov o reštitúciu požiadali, bola na ich Liste vlastníctva zapísaná aj parcela č. X., katastrálne územie Š.v plnej výmere, nezohľadňujúc predchádzajúce vyvlastnenie, ktorá bola znížená až v roku 1998 o vyvlastnenú plochu. Následne odporca vyzval navrhovateľov, aby si opätovne uplatnili svoje nároky v reštitúciu (po vydaní nového zákona o reštitúcii), pričom oni tak neurobili. Obvodný pozemkový úrad dospel v prípade, v ktorom sa vyvlastňovacie konanie viedlo proti osobe, ktorá bola toho času po smrti a skutočným vlastníkom nehnuteľnosti bol jej dedič k záveru, že nehnuteľnosti prešli na štát bez právneho dôvodu, čím boli splnené podmienky navrátenia vlastníctva podľa § 3 ods. 1 písm. o) zákona č. 503/2003 Z.z. Odporca zároveň nesúhlasil s návrhom navrhovateľov 1/, 2/, 3/ a 4/ v časti týkajúcej sa náhrady trov konania s poukazom na skutočnosť, že odporca sa stal účastníkom konania bez svojho zavinenia, keďže bol celé roky presvedčený o tom, že je vlastníkom sporných nehnuteľností.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podali včas účastníci konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu a dospel k záveru, že dovolanie navrhovateľov 1/, 2/, 3/, 4/ je dôvodné.

Podľa ustanovenia § 236 ods. 1 O.s.p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

Dovolanie je tiež prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej (§ 238 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci odvolací súd vo veci samej rozhodol rozsudkom. V zmysle ustanovenia § 238 O.s.p. platí, že ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu vydanému v tejto procesnej forme je prípustné, ak je ním napadnutý zmeňujúci rozsudok (§ 238 ods. 1 O.s.p.).

Dovolanie navrhovateľov je preto procesne prípustné, nakoľko smeruje proti zmeňujúcemu rozsudku odvolacieho súdu (§ 238 ods. 1 O.s.p.).

Podľa ustanovenia § 241 ods. 2 O.s.p. dovolanie možno odôvodniť len tým, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v ustanovení § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatórne (§ 242 ods. 1 O.s.p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tiež tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Dovolacie dôvody pritom neposudzuje len podľa toho, ako ich dovolateľ označil, ale podľa obsahu tohto opravného prostriedku.

Zákonné ustanovenie § 237 O.s.p. pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu (rozsudku alebo uzneseniu) odvolacieho súdu, ak konanie, v ktorom bolo vydané, je postihnuté niektorou zo závažných procesných väd vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia (ide tu o nedostatok právomoci súdu, spôsobilosti účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, ak sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať a prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo nesprávne obsadeným súdom). Vzhľadom na zákonnú povinnosť vyplývajúcu z ustanovenia § 242 ods. 1 O.s.p. dovolací súd predovšetkým skúmal, či v konaní nedošlo k uvedeným vadám konania. Existencia niektorej z vyššie uvedených väd však nebola dovolacím súdom v konaní zistená ani navrhovateľmi 1/, 2/, 3/ a 4/ v dovolaní namietaná.

Inou vadou konania, na ktorú musí dovolací súd prihliadať aj vtedy, ak nie je dovolaním namietaná, je procesná vada, ktorá na rozdiel od väd taxatívne vymenovaných v § 237 O.s.p. nezakladá zmatečnosť rozhodnutia. Jej dôsledkom je vecná nesprávnosť, ktorej základom je porušenie procesných ustanovení upravujúcich postup súdu v občianskom súdnom konaní. Hoci vadu tejto povahy dovolatelia v dovolaní nenamietali, jej existencia vyšla v dovolacom konaní najavo.

Základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky zaručuje, že každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Z ustanovenia čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky vyplýva, že každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov, v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

Podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu. Rozsudok musí byť vyhlásený verejne, ale tlač a verejnosť môžu byť vylúčené buď po dobu celého, alebo časti procesu v záujme mravnosti, verejného poriadku alebo národnej bezpečnosti v demokratickej spoločnosti, alebo keď to vyžadujú záujmy maloletých alebo ochrana súkromného života účastníkov alebo v rozsahu považovanom súdom za úplne nevyhnutný, pokiaľ by, vzhľadom na osobitné okolnosti, verejnosť konania mohla byť na ujmu záujmom spoločnosti.

Podľa § 1 O.s.p. Občiansky súdny poriadok upravuje postup súdu a účastníkov v občianskom súdnom konaní tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov, ako aj výchova na zachovávanie zákonov, na čestné plnenie povinností a na úctu k právam iných osôb.

Právo na súdnu ochranu, okrem Ústavy Slovenskej republiky (čl. 46 ods. 1), Listiny základných práv a slobôd (čl. 36 ods. 1) a Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (čl. 6 ods. 1), zabezpečujú a vykonávajú aj jednotlivé ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku.

Ak tento zákon neustanovuje inak, pre konanie na odvolacom súde platia primerane ustanovenia o konaní pred súdom prvého stupňa (§ 211 ods. 2 O.s.p.).

Podľa § 122 ods. 1 O.s.p. dokazovanie vykonáva súd na pojednávaní, ak neboli splnené podmienky na vydanie rozhodnutia bez ústneho pojednávania.

Z ustanovenia § 125 O.s.p. vyplýva, že za dôkaz môžu slúžiť všetky prostriedky, ktorými možno zistiť stav veci, najmä výsluch svedkov, znalecký posudok, správy a vyjadrenia orgánov, fyzických osôb a právnických osôb, listiny, ohliadka a výsluch účastníkov. Pokiaľ nie je spôsob vykonania dôkazu predpísaný, určí ho súd.

Z ustanovenia § 220 O.s.p. vyplýva, že odvolací súd zmení rozhodnutie súdu prvého stupňa, ak nie sú splnené podmienky pre jeho potvrdenie (§ 219), ani jeho zrušenie (§ 221 ods. 1).

Podľa § 213 ods. 1 O.s.p. odvolací súd je viazaný skutkovým stavom, tak ako ho zistil súd prvého stupňa s výnimkami ustanovenými v odsekoch 2 až 7.

Ak má odvolací súd za to, že súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, dokazovanie v potrebnom rozsahu opakuje sám (§ 213 ods. 3 O.s.p.).

Z citovaných zákonných ustanovení vyplýva, že predpokladom toho, aby odvolací súd mohol zmeniť napadnuté rozhodnutie súdu prvého stupňa, ak má za to, že súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, je opakovanie dokazovania v potrebnom rozsahu odvolacím súdom. Podmienkou zmeny rozhodnutia v takomto prípade je teda skutočnosť, že odvolací súd sám opakuje v potrebnom rozsahu dokazovanie, na základe ktorého dospeje k skutkovému stavu, odlišnému od skutkového stavu zisteného prvostupňovým súdom, tvoriacemu podklad pre rozhodnutie v danej veci.

Dovolací súd z obsahu spisu zistil, že odvolací súd z dokazovania vykonaného súdom prvého stupňa vyvodil odlišné skutkové a na ich základe aj právne závery, ako súd prvého stupňa bez toho, aby vo veci sám zopakoval alebo doplnil dokazovanie.

Ak sa však odvolací súd chcel odchýliť od skutkových zistení súdu prvého stupňa na základe bezprostredne pred ním vykonaných dôkazov, mal dokazovanie v zmysle § 213 ods. 3 O.s.p. sám v potrebnom rozsahu opakovať a zadovážiť si tak rovnocenný podklad pre odlišné hodnotenie dôkazov v zmysle § 132 O.s.p. Len takýto postup je aj v súlade

so zásadou priamosti a ústnosti občianskoprávneho konania. Je neprípustné, aby odvolací súd ku svojim odlišným skutkovým zisteniam, vedúcim k záveru o zmene rozsudku súdu prvého stupňa (§ 220 O.s.p.), dospel iba na základe prehodnotenia dôkazov vykonaných súdom prvého stupňa.

I keď z odôvodnenia napadnutého rozsudku odvolacieho súdu možno ustáliť konštatovanie, že súd prvého stupňa vykonal vo veci dostatočné dokazovanie, avšak následne vec po právnej stránke nesprávne posúdil, z dôvodov zmeny jeho rozhodnutia vyplýva, že rozdielne od súdu prvého stupňa posúdil skutkový stav veci.

Zo zápisnice o pojednávaní pred odvolacím súdom zo dňa 24. novembra 2009, na ktorom bolo aj meritórne rozhodnuté, však vyplýva, že odvolací súd na tomto pojednávaní žiadne dokazovanie, ktoré by mohlo byť podkladom pre zmenu prvostupňového rozsudku, nevykonal. Za zopakovanie dokazovania nie je možné považovať ani stručný prednes právneho zástupcu navrhovateľov a odporcu. Bez toho, aby odvolací súd v odvolacom konaní zopakoval alebo doplnil dokazovanie k skutočnostiam, ktoré prehodnotil v odôvodnení svojho rozhodnutia, ponechal na odvolacom pojednávaní len priestor na prednesy právnych zástupcov účastníkov konania, ktorí sa však k priebehu skutočnosti, rozhodujúcich pre záver o zmene prvostupňového rozsudku ani nevyjadrili, keď ako z obsahu zápisnice vyplýva, iba zhrnuli svoje odvolacie návrhy.

Odvolací súd síce v odôvodnení napadnutého rozsudku uviedol, že vec prejednal podľa § 212 ods. 1 O.s.p. na pojednávaní podľa § 214 ods. 1 písm. a) O.s.p. (je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie). Dovolací súd poukazuje na tú skutočnosť, že podľa ustálenej súdnej praxe je potrebné rozlišovať medzi dôkazom, ktorým je len výsluch účastníka v zmysle § 131 O.s.p. a prednesom účastníka konania v prejednávanej veci. Za výsluch v zmysle uvedeného je možné považovať iba výpoveď navrhovateľky 3/ a 4/, ktoré ako z obsahu zápisnice o pojednávaní pred odvolacím súdom vyplýva, boli ako účastníčky konania aj poučené podľa § 131 O.s.p. Pokiaľ však odvolací súd svoje zmeňujúce rozhodnutie založil na inom skutkovom a následne právnom posúdení otázky vydržania sporného pozemku odporcom ako súd prvého stupňa, potom je nutné poukázať na skutočnosť, že na odvolacom pojednávaní vykonané výsluchy navrhovateľiek 3/ a 4/ (ktoré sú dôkazom podľa § 131 O.s.p.) k takejto zmene žiadny podklad nedali. K otázke dobromyseľnosti vydržania pozemku odporcom totiž neuviedli žiadne skutočnosti, z ktorých by mohol

odvolací súd dospieť k inému skutkovému a následne právnomu záveru ako súd prvého stupňa a prednesy právnych zástupcov sporových strán nie je možné za dôkaz považovať.

V tejto súvislosti považuje dovolací súd za potrebné uviesť, že podanie správy predsedom senátu alebo povereným členom senátu o doterajšom priebehu konania, ktorá povinnosť vyplýva odvolaciemu súdu z ustanovenia § 215 O.s.p., nie je zopakovaním dokazovania v zmysle § 122 a nasledujúcich O.s.p.

Odvolací súd si tak nezdovážil rovnocenný zákonný procesný podklad pre odlišné hodnotenie dôkazov v zmysle § 132 O.s.p., a preto sú jeho skutkové a na ne nadväzujúce právne závery zatiaľ predčasné a dovolaciemu súdu neprislúcha v súčasnom štádiu konania oprávnenie na ich hodnotenie.

Pokiaľ dovolatelia namietali, že zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), treba uviesť, že právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Dovolateľmi napadnutý rozsudok nebolo možné v dovolacom konaní podrobiť prieskumu z hľadiska správnosti zaujatých právnych záverov, lebo skutkové zistenia odvolacieho súdu vyplývajúce zo spisu nedávajú (vzhľadom na už spomenutú tzv. inú vadu konania) pre toto posúdenie dostatočný podklad.

Úlohou dovolacieho súdu v prípade dovolania odôvodneného nesprávnym právnym posúdením veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.) je posúdiť, či súd (prvostupňový alebo odvolací) na zistený skutkový stav použil správnu právnu normu a či ju správne interpretoval. Nesprávne právne posúdenie veci je spôsobilým dovolacím dôvodom vtedy, ak bolo rozhodujúce pre rozhodnutie súdu, t.j. ak na takomto právnom posúdení napadnuté rozhodnutie spočíva.

Dovolací súd však napriek tomu, že pre tzv. inú vadu nemá dostatočný podklad pre toto posúdenie, považuje za potrebné vo všeobecnosti poukázať na to, že možnosť

nadobudnutia vlastníckeho práva vydržaním bola opätovne zavedená do nášho právneho poriadku až novelou vykonanou zákonom č. 131/1992 Zb., účinnou od 1. apríla 1983. Rozsah subjektov vydržania bol však obmedzený (vydržanie bolo obmedzené na občanov, keďže vlastníctvo nemohol k akémukoľvek predmetu vydržaním nadobudnúť štát ani organizácia) a rovnako bol obmedzený aj rozsah predmetov vydržania, keď nebolo možné vydržať vlastnícke právo najmä k pozemkom. Jedinú výnimku tvorili pozemky, ku ktorým by sa mohlo zriadiť právo osobného užívania, ktoré vydržal v prospech štátu občan, pokiaľ ich mal po dobu 10 rokov nepretržite v držbe a občanovi vzniklo právo na uzavretie dohody o osobnom užívaní pozemku.

Vydržanie vlastníckeho práva ku všetkým pozemkom (k poľnohospodárskej či inej pôde), a to aj štátom, resp. právnickou osobou, umožnila až novela Občianskeho zákonníka, zák. č. 509/1991 Zb., účinná od 1. januára 1992. Aj podľa tejto novely sú podmienkami vydržania 1. oprávnená držba, 2. uplynutie vydržacej lehoty – pri nehnuteľnostiach 10 rokov a 3. spôsobilý predmet vydržania, ktoré tiež musia byť splnené súčasne. Oprávnená osoba si mohla započítať do vydržacej lehoty aj čas, po ktorý mal pozemok v nepretržitej držbe jej právny predchodca aj pred účinnosťou tejto novely, avšak to sa týkalo iba pozemkov, ktoré boli predmetom spôsobilým na vydržanie aj pred 1. januárom 1992. Ak teda držiteľ pozemku (t.j. ten, kto s pozemkom nakladal ako s vlastným) splnil k 1. januáru 1992 podmienku nepretržitej držby trvajúcej po dobu desať rokov, a zároveň bol držiteľom oprávneným (t.j. bol so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný o tom, že mu pozemok patrí), nadobudol k tomuto dňu vlastnícke právo k pozemku vydržaním. Novela Občianskeho zákonníka vykonaná zákonom č. 509/1991 Zb., teda okrem iného, podstatne rozšírila spôsobilosť predmetu vydržania. Spôsobilým predmetom vydržania sa stala aj poľnohospodárska pôda. Uvedená novela súčasne umožnila vydržať pozemky do vlastníctva držiteľa (nie štátu). Taktiež umožnila vydržanie i voči štátu, i možnosť vydržať vlastnícke právo právnickou osobou.

Ustanovenie § 134 ods. 1 a 2 Občianskeho. zákonníka upravuje vydržanie ako osobitný originálny spôsob nadobudnutia vlastníckeho práva. Ide o nadobudnutie vlastníckeho práva na základe inej skutočnosti ustanovenej zákonom. Vydržanie vlastníckeho práva je jeho nadobudnutie v dôsledku kvalifikovanej držby veci, vykonávanej po zákonom stanovenú dobu. Funkciou vydržania je umožniť nadobudnutie vlastníctva držiteľovi, ktorý vec dlhodobo ovláda v dobrej viere, že je jej vlastníkom, pričom táto dobrá viera

(dobromyseľnosť) je podľa platnej úpravy daná „so zreteľom na všetky okolnosti“. Opakom ovládania veci držiteľom je nečinnosť vlastníka. Vydržanie tak hojí najmä vady alebo nedostatok nadobúdacieho titulu. V prípade, že zmluva je neplatná pre vadu, o ktorej nemohol nadobúdateľ pri zachovaní obvyklej opatrnosti vedieť, alebo ak tu výnimočne titul vôbec nie je a nadobúdateľ je so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný, že tu titul je, stane sa nadobúdateľ veci jej oprávneným držiteľom a pri splnení ďalších podmienok ju vydrží. Účelom vydržania je uviesť do súladu dlhodobý faktický stav so stavom právnym.

Okrem spôsobilého predmetu vydržania a spôsobilého subjektu vydržania základnými predpokladmi vydržania sú oprávnená držba a nepretržitosť tejto oprávnenej držby počas celej zákonom ustanovenej doby.

V zmysle ustanovení §§ 129 ods. 1 a 130 ods. 1 Občianskeho zákonníka oprávneným držiteľom je ten, kto nakladá s vecou ako s vlastnou a je so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný, že mu vec patrí. Dobromyseľnosť teda znamená, že držiteľ je ohľadne existencie svojho práva v omyle. Posúdenie, či držiteľ je alebo nie je dobromyseľný, treba hodnotiť vždy objektívne, a nie iba zo subjektívneho hľadiska (osobného presvedčenia) účastníka, a treba vždy brať do úvahy, či držiteľ pri bežnej (normálnej) opatrnosti, ktorú možno s ohľadom na okolnosti a povahu daného prípadu od každého požadovať nemal, resp. nemohol mať po celú vydržaciú dobu dôvodné pochybnosti o tom, že mu vec patrí. O dobromyseľnosti možno hovoriť tam, kde držiteľ drží vec v omyle, že mu vec patrí a ide pritom o omyl ospravedliteľný. Ospravedliteľný je omyl, ku ktorému došlo napriek tomu, že mýliaci sa postupoval s obvyklou mierou opatrnosti, ktorú možno so zreteľom na okolnosti konkrétneho prípadu od každého požadovať. Omyl môže byť nielen skutkový, ale aj právny. Právny omyl spočíva v neznalosti alebo v neúplnej znalosti všeobecne záväzných právnych predpisov a z toho vyplývajúceho nesprávneho posúdenia právnych dôsledkov právnych skutočností. Vzhľadom na všeobecne (aj v oblasti súkromného práva) uznanú zásadu *ignorantia iuris non excusat* (neznalosť zákona neospravedľuje), vyplývajúcu zo samej podstaty práva, právny omyl držiteľa, vychádzajúci z neznalosti jednoznačne formulovaného ustanovenia Občianskeho zákonníka platného v dobe, kedy sa držiteľ ujal držby, nie je neospravedliteľný. Len výnimočne možno takýto omyl ospravedlniť, a to v prípadoch, keď znenie zákona je nejasné a pripúšťa rôzny výklad.

Odvolací súd však napriek tomu, že v napadnutom rozhodnutí cituje zákonné podmienky, ktoré je pre vydržanie nutné splniť (spôsobilý predmet vydržania, oprávnenosť držby a jej nepretržitosť počas celej zákonom stanovenej doby), ich súčasné splnenie právne posúdil nedostatočne a zmätočným spôsobom.

Keďže odvolací súd pri zmene rozhodnutia (§ 220 O.s.p.) v dôsledku zmeny náhľadu na otázku vydržania svojím rozhodnutím nahrádza rozhodnutie súdu prvého stupňa, musí jeho rozhodnutie aj v tomto smere obsahovať úplné a výstižné odôvodnenie zahŕňajúce výklad opodstatnenosti, pravdivosti, zákonnosti a spravodlivosti výroku rozsudku. Len také rozhodnutie možno označiť za preskúmateľné (§ 157 ods. 2 a 3 O.s.p. v spojení s § 211 O.s.p.).

Pod pojmom spravodlivý súdny proces treba rozumieť i právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia (čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práva a základných slobôd, čl. 1, 17 a čl. 154c Ústavy SR).

Podľa § 157 ods. 2 O.s.p. v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa navrhovateľ domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca, príp. iný účastník konania stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec správne posúdil. Súd dbá na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

Z citovaného ustanovenia § 157 ods. 2 O.s.p., teda vyplýva požiadavka, aby odôvodnenie rozsudku obsahovalo okrem iného stručné a výstižné vysvetlenie toho, ktoré skutočnosti mal súd za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, a zároveň potreba premietnuť jednotlivé preukázané skutočnosti (skutkové zistenia) do záveru o skutkovom stave veci do tzv. do skutkovej vety, ktorý záver stručne a výstižne vyjadruje zistený skutkový stav veci a ktorý je rozhodujúci pre právne posúdenie veci.

Napadnutý rozsudok odvolacieho súdu v plnom rozsahu preskúmateľný nie je, lebo neobsahuje postačujúce vysvetlenie dôvodov, pre ktoré odvolací súd dospel v porovnaní

so súdom prvého stupňa k odlišným záverom v otázke nadobudnutia vlastníckeho práva odporcu vydržaním, pričom za nepreskúmateľné je nutné považovať odôvodnenie napadnutého rozsudku najmä v časti, v ktorej dospel k záveru, že odporcovi majúcemu predmetný pozemok v držbe od septembra 1970, vydržacia doba uplynula v septembri 1980. V odôvodnení napadnutého rozsudku zároveň úplne absentuje náležité zhodnotenie zisteného skutkového stavu podľa jediného zákonného ustanovenia, ktoré súd na prejednávanej vec aplikoval. V rozpore so zákonnou zásadou presvedčivosti odôvodnenia rozhodnutia totiž odvolací súd iba uviedol, že v prejednávanej veci ide o spôsobilý predmet vydržania, avšak právne posúdenie tohto záveru sa v odôvodnení napadnutého rozsudku nenachádza. Absentuje v ňom i právne posúdenie záveru, že odporca bol oprávneným držiteľom, ktorá skutočnosť mala byť v priebehu prvostupňového konania jednoznačne preukázaná. Akými okolnosťami resp. právnymi skutočnosťami bola oprávnenosť držby odporcu preukázaná a podľa tvrdenia odvolacieho súdu dokonca jednoznačne, však odvolací súd vo svojom rozhodnutí neuviedol. Závažného pochybenia sa odvolací súd dopustil aj tým, že v rozpore so zásadou presvedčivého odôvodnenia rozsudku k otázke dobromyseľnosti odporcu iba uviedol, že o poctivosti nadobudnutia spornej nehnuteľnosti do jeho vlastníctva svedčia okolnosti, aké, však opätovne neuviedol.

Dovolací súd vzhľadom na to dospel k záveru, že rozhodnutie odvolacieho súdu bolo vydané v konaní tzv. inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.). Na vadu tejto povahy musel vziať dovolací súd zreteľ (§ 242 ods. 1 O.s.p.), i keď nebola uplatnená ako dôvod prípustného dovolania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky preto rozsudok odvolacieho súdu zrušil podľa § 243b ods. 2 O.s.p. a vec vrátil Krajskému súdu v Trnave na ďalšie konanie.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znovu aj o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 28. marca 2011

JUDr. Vladimír Magura, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Dagmar Falbová